

עתיד היהודים, 1939

שתי דעות מנוגדות על "מצב היהודים" (האנטישמיות) שפורסמו בעתון אנגלי ב-1939, תשעה חודשים בדיוק לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, ולצידן ניתוח הדברים מפרי עטם של שני אנשי אקדמיה ישראלים בני זמננו

פתח דבר: נימות אנטישמיות צורמות

יוסף גורני

כנשיאה העולמית של "עליית הנוער". השאלה העולה מתוך דבריו של וולס והתגובה עליהם של הגב' רוזוולט היא האם וולס וקבוצה גדולה של אינטלקטואלים שמאליים באנגליה באותו זמן היו נגועים בחיידק האנטישמיות. אין ספק כי בדבריו של וולס היו נימות אנטישמיות צורמות, שגם אליגור רוזוולט התייחסה אליהם בלי לכנות אותן כך במפורש. אולם בכל זאת נותרה השאלה הנוגעת, כאמור לעיל, גם לימינו אלה: האם ביקורת קיצונית זו על עצם הלאומיות היהודית ובמיוחד על פירושה הציוני מבטאת השקפה אנטישמית? התשובה על כך היא שלילית בתחום העקרוני והיובית במישור המעשי. וולס וחבריו לדעה בעבר ובהווה, אשר שללו את קיומה של אומה יהודית והתנגדו לציונות, לא היו אנטישמים, שהרי על פי עקרונות השקפת עולמם הליברלית-סוציאליסטית הרדיקלית הם דגלו בהתבוללותם של היהודים בחברות שבהם הם חיים. התנגדותו של וולס ל"אגואיזם הלאומי היהודי" נבעה מתפיסתו ההומניסטית האוניברסלית הרדיקלית. אלא שכאן טמון היה קוצר הראות המפלה של וולס והדומים לו בעבר, ובייחוד בהווה. אלה מטיפים לשלול מן היהודים את מה שקיים ומקובל לעת עתה אצל הלאומים האחרים - הזכות להגדרה עצמית. מבחינה זו, גם ה"כוונות הטובות" של ליברלים מסוג זה מוליכות אל ה"גיהנום" של אפליית היהודים כפרטים וכקבוצה בתוך החברה האנושית. כנגד גישה מפלה זו יצאה אליגור רוזוולט, אף על פי שגם היא לא התעלתה מעל כמה תופעות חברתיות קולקטיביות שליליות בקרב היהודים שנגרמו עקב ההיסטוריה שלהם בקרב העמים.

לסיכום, ראוי לומר, במיוחד בהקשר לימינו אלה, כי בשאלת הביקורת על הציונות בעבר ומדינת ישראל בהווה יש לשים לב לשני דברים. האחד, כי הביקורת - אידאולוגית או פוליטית - אינה זהה לכשעצמה עם אנטישמיות. והשני - כי על רקע המסורת ההיסטורית והתרבותית האנטי-יהודית בעולם הנוצרי והמוסלמי וההתנגדות הנוכחית לכלכלה הגלובלית, שחלקם של היהודים גדול בה, עולים

שני המאמרים, של הסופר ה. ג' וולס (H. G. Wells) ושל אליגור רוזוולט, המובאים להלן, שפורסמו בעתון הלונדוני *The Sunday Chronicle* בתאריך ה-1 בינואר 1939, ערב מלחמת העולם השנייה, יש בהם עניין כפול. ראשית, הם מהווים עדות לשתי גישות ליברליות הומניות נוגדות ביחס למצוקתם של היהודים שנרדפו בידי המשטר הנאצי בגרמניה וממשלות אנטישמיות במרכז אירופה ובמזרח באותה עת. שנית, הם מצביעים על קו הנמשך ביחס של החוגים השמאליים הרדיקליים במערב אירופה כלפי הציונות בפרט והלאום היהודי בכלל מאז ועד עצם הימים האלה, כאשר ישראל תופשת בתודעתם של חוגים ליברליים אלה את מקומה של דרום אפריקה כמדינה "גוענית" ומדכאת את האוכלוסייה הפלסטינית.

ה. ג' וולס (1866-1946) היה סופר אנגלי ידוע, אחד ממייסדי ה"חוג הפביאני" של האינטלקטואלים הסוציאליסטים בבריטניה ובעל רעיונות חברתיים אוטופיים אשר הובילו אותו בשנות ה-30 אל פציפיזם קיצוני שהתבטא בגישה פייסנית מרחיקת לכת כלפי גרמניה הנאצית, כמו גם אל שלילה חסרת פשרות של הלאומנות, כולל הציונות לתפישתו, בלא שהאיש יעמוד על הסתירה בין השקפתו העקרונית השוללת כל ביטוי של לאומנות לבין רעיונותיו המדיניים שבאו לפייס את התוקפנות הפשיסטית.

אליגור רוזוולט (1884-1962) היתה אשת נשיא ארצות הברית פרנקלין דלנו רוזוולט, ואישיות ציבורית בפני עצמה. אליגור רוזוולט היתה ליברלית קונסרווקטיבית ופרגמטית בנוסח המסורת ההומניסטית הדמוקרטית ששלטה באותה עת בחוגים המתקדמים בארצות הברית, שהתגייסו לתמיכה בתוכנית ה"ניו דיל" החברתית של בעלה הנשיא אשר שינתה במידה גדולה את פניה של החברה האמריקנית שהיתה נתונה במשבר כלכלי-חברתי עמוק מאז ראשית שנות ה-30. בתור מי שהתייצבה בראש הפעולה ההומנית למען הנדכאים והנצרכים, הודתה אליגור רוזוולט גם עם סבלם של יהודי אירופה. מכאן הגיעה גם אל גילוי יחס חיובי כלפי הציונות וישראל ואף כיהנה במשך שנים אחדות

כשפרצה המלחמה ב-1914 כמה מאתנו ניסו לקדם את הרעיון שווה המלחמה שתביא קץ למלחמות, ושם נוכל להשמיע את קולנו במידה מספקת, אנו עשויים לזכות כתוצאה מהזעזוע הזה בסוג כלשהו של שלום עולמי, שיפור של הסדר הישן, והתחלה חדשה לחיים הכלכליים של האנושות כולה.

ללא ספק היינו מאד מגוחכים כשקיוונו למשהו מעין זה. במהלך עשרים שנות הטמטום שבאו בעקבות שביתת הנשק, נהגו הצעירים המוכשרים לשיר בלגלוג עליז פזמון על "המלחמה שתביא קץ למלחמות".

בשנה האחרונה הפזמון הזה דעך - נראה היה כאילו הצעירים המוכשרים הבחינו במשהו.

אולם, במהלך ארבע השנים הללו של המלחמה, שהיו טראגיות וכמעט חסרות תועלת, זנגויל והדוברים היהודיים האחרים הראו באופן מתוכנן היטב ונמרץ ביותר שהם אינם מודאגים כלל מהבעיות ומהסכנות הניצבות בפני האנגלים, הצרפתים, הגרמנים, הרוסים, האמריקנים או כל עם אחר מלבד זה שלהם.

הם השגיחו בנאמנות רק על תהליכי השיקום של היהודים - ומה שיותר גרוע, בסופו של דבר הם דאגו שהלא יהודים יהיו מודעים לכך.

התנועה הציונית היתה פרסומת מהדהדת בכל העולם לרוח של חוסר ההיטמעות אצל היהודים הקולניים יותר.

בבריטניה, שבה זה כמה דורות לא קיימת כלל אפליה חברתית, פוליטית או כלכלית כלפי היהודים, מתגבר הרוגו על הריגתם ופציעתם של חיילים בריטים ושל ערבים בקרבות קשים שניטשו בשל הרעיון הציוני הזה [המדובר בתקופת "המרד הערבי" של 1936-1939 בארץ ישראל].

זה נראה חסר רלוונטיות לאנשינו, בהשוואה לנושאים הנוראים שבפניהם הם עצמם ניצבים.

הם מתחילים להרגיש, שאם הם עומדים להיות מובלים על ידי ההיסטוריה עד כדי הקמה מחדש של מדינה יהודית, שהפסיקה להתקיים לפני כמעט אלפיים שנה, הם עשויים באותה מידה להירדש לחזור אלף שנים נוספות לאחור ולהקריב את בניהם במטרה להשיב לשלטון את הכנענים והפלישתים, שמשלו בארץ עוד לפני הכיבוש היהודי המקורי.

* * *

בחוסר רצון רב אני עושה את האבחנה המתונה הזאת של אגואיזם לאומי מסוים, שהיהודים מגלים כעם, זאת מפני שאני רגיש ביותר לסבל ולמצוקה שבהם נתונים רבים מהם ברחבי העולם.

אולם עובדה יסודית באשר לבעיה היהודית היא שהיהודים אכן נשארים עם ייחודי בקהילות הדוברות אנגלית וצרפתית במידה רבה מתוך בחירה חופשית שלהם, מפני שהם שבויים בהיסטוריה שלהם ומפני שרודפת אותם האמונה שהם עם נבחר בעל פריבילגיות מיוחדות על פני בני צלמם הלא יהודים.

אני יודע שהמצב הולך ונהיה קשה יותר בעבורם. בימי ילדותי היה זה אפשרי לאנגלי או לצרפתי או לאמריקני לפתור את הבעיה היהודית במילה אחת, "היטמעו".

מחדש ההדים מן ה"פרוטוקולים של זקני ציון" הידועים לשמצה ואשר וולם וחבריו בוודאי קראו אותם בזמנם. כלומר, הואיל והאנטישמיות המודרנית התרועעה על הסכנה הצפויה לחברה הכללית מן היהודים מטעמי גזע, כלכלה ופוליטיקה ולכן תבעה לבודד אותם - ניתן לומר כי כל ניסיון להוציא את היהודים מחוץ לכלל החברתי בין כעם ובין כיחידים מנימוקים דתיים או אידאולוגיים רדיקליים, הוא בבחינת השקפה אנטישמית.

על כן צריך לומר בהדגשה: אינטלקטואלים, גם אם כוונותיכם אינן ודוניות, היזהרו בדבריכם. שהרי לפתח העמדה הקיצונית והבלתי שקולה רובץ הפרדוקס של שיתוף פעולה עם השטן!

המאמרים:

מאמר פרובוקטיבי על הבעיה העולמית הגדולה ביותר

עתיז היהודים

ה. ג'. וולס

לפני ימים אחדים פגשתי ידיד יהודי שלי והוא שאל אותי: "מה עומד לקרות ליהודים?"

אמרתי לו שהייתי מעדיף שהוא ישאל אותי שאלה שונה: "מה עומד לקרות לאנושות?"

"אבל בני העם שלי..." הוא התחיל שוב.

"זה", אמרתי, "בדיוק מה שלא בסדר אתם."

כשהייתי תלמיד בית ספר בפרבר לונדוני, מעולם לא שמעתי על "הבעיה היהודית".

מאוחר יותר הבנתי שהיו לי חברים ללימודים יהודים או יהודים למחצה. אולם, באותה תקופה לא הבנתי זאת. הם נראו לי כמו כולם.

היהודים, חשבתי לעצמי, היו עם בתנ"ך, וזהו זה.

אני חושב שהיה זה ידידי, וולטר לואו (Low), שטען לראשונה שאני מפגין יחס שלילי כלפי עם גרדף. וולטר היה בדיוק כמוני, אדם בעל השכלה אוניברסיטאית רחבה ועתונאי עמית שמתחרה בי בתנאים שווים לחלוטין.

אתר מאחזי הבוגרים של וולטר היה עורך הסט. גיימס גאזט ואח אחר היה כתב הטיימס בווינגטון. לשניהם תוענן תארי אצולה. מאוחר יותר בתו של וולטר עמדה להינשא לליטווינוב, כיום שר החוץ בממשלת רוסיה.

אף על פי כן, וולטר דבק ברעיון שמתייחסים אליו כמו אל מנודה, ואליו הצטרף זנגוויל שהמשיך בפיתוח הרעיון הזה וטען שאני הייתי האחראי לגלות מצרים, לגלות בבל, לחורבן ירושלים, לגטאות, למעשי האינקוויזיציה.

הגישה הכללית שלי היתה שיש לסלוח ולשכוח את העבר.

* * *

JANUARY 3, 1939

A Provocative Article On The World's Greatest Problem

Page 12 THE SEDAILY CHRONICLE

By H. G. WELLS

The Future Of The JEWS

History-ridden, the Jews are haunted by a persuasion that they are the Chosen People

The young Jew is brought up in age-old tradition.

I MET a Jewish friend of mine the other day and he asked me: "What is going to happen to the Jews?"

"I don't know," I said. "I don't know what is going to happen to the Jews."

"But my people," he began, "I don't know what is going to happen to the Jews."

"I don't know," I said. "I don't know what is going to happen to the Jews."

feels sure for the moment that the world is a "Jew" and that we are very much obliged to him for writing of the war, and through the 20 years of history that have followed the Jewish race have kept up a series of happy memories, "War to End War" is the title.

In the last year or so that quarter has died down—almost as if the golden young had noticed something.

But throughout these years and amidst tribulation four years of war, Zionism has been the most celebrated and energetically demonstrated that they could not get a step for the troubles and dangers of English, French, German, Russian, American or any other people but their own.

They were their own standard-bearers, the realization of the Jewish ideal which has written the song that they kept the Ghetto's deadly secret of life.

The Zionist movement was a resounding advertisement to all the world of the maximum spirit of the more audacious Jews.

being dismissed upon them. He is being driven out of countries where he had settled in by force. He has no proper face to escape to the countries which tolerate him. He is being hunted in every way.

Now this intensification of the Jewish problem is not a new thing, it is a thing that has been going on since the days of the Bible.

The time has come for all sane men to think that special differences in a universal sense.

When the Jews were again in the East and were persecuted in the East, they were persecuted in the East.

They have intruded into an Arab country in a room of intense racial antagonism. Instead of teaching the Jews to be good, they have taught them to be bad.

Old Testament turned inside out. It is the same story from the Synagogue Church to the Brown House. When I was a boy I got a lot of the same sort of Hebrew out of a book called "The History of the Jewish People" in the form of an Anglo-Saxon.

I know only too well the poisonous charm of such a phrase as Milton's "The Jews are the Chosen People." It is a phrase which has been used in the past to justify the most heinous crimes.

It is a phrase which has been used in the past to justify the most heinous crimes.

It is quite possible that the Jews are the Chosen People. It is quite possible that the Jews are the Chosen People.

There is no reason at all in most of this intolerance, persecution and mistreatment which we choose to give. It might be thought long before the Jews are overthrown.

כלשהי, אלא אך ורק כחלק מהטיפול בבנייה האנושית הכללית. הגיעה העת שכל האנשים השפויים יתעלמו מההבדלים שבניהם לטובת מאמץ כלל עולמי. החוכמה של בני מיננו לא היה בה די כדי להפוך את המלחמה הגדולה של 1914-1918 ל"מלחמה שתביא קץ למלחמות" או כדי למצוא פתרון כלשהו לקשיים הכלכליים שמכבידים עלינו.

במשך שני עשורים, ככל שמרדיו החוץ השתנו יותר, כך הם נשאו אותו הדבר. אחרי 1918-1919 הם המשיכו בהתלהבות במשחק הישן והחביב של עימותים בין מעצמות ריבוניות. עולם הפיננסים ועולם העסקים ביקשו להשתלט שוב על חיי הכלכלה שעברו במידה מסוימת לשליטה ציבורית. היתה נטייה מסוימת של בנייה מחדש ורציונליזציה, כעת נטייה זו נמצאת בירידה.

בינתיים גדל דור חדש של אנשים צעירים ונסערים שאין להם למה לצפות או לאן להתקדם, והמדע וכוח ההמצאה ממשיכים ליצר כלי נשק פוטנציאליים עם טווח ועוצמה החולכים וגדלים. המין האנושי הפך ביסודו לקהילה אחת ובו בזמן הוא עדיין מסובך בפוליטיקה קטנונית של לאומנות ואימפריאליזם. בכל המדינות, הצעירים שהתפתחו מאשליות פונים לכיוון פתרונית אלימים לחוסר הסדר הכלכלי אשר גזל מהם את התקווה. המלחמה התעוררה שוב ובלבוש מכוער והרסני יותר. שנות ה-20 הממושפות פינו דרך לשנות ה-30 המבוהלות, אשר מבשרות את שנות ה-40 הלוחמניות. פחד עצום מתפשט בכל העולם. אנו חיים בפחד זה.

כל עוד אנו מחויבים להיסטוריה ומתמידים במסורות הפטריארטיות שלנו, אנו אמורים לחיות בפחד הזה. אנו עלולים להיסחף ממלחמה למלחמה וכל אחת מהן תהיה גרוועה מקודמתה. יש צורך ברור ובולט במאמץ אינטלקטואלי מוגבר במטרה להביא לתחייה מהודשת רחבה של החינוך ברחבי העולם, ואת המחשבה והרצון האנושיים לשיתוף פעולה שפוי יותר. איננו יכולים להרשות לעצמנו לבזבז חלק ממשאבינו האינטלקטואליים אם ניתן לעצור אתם סוף. זה קודם לכל הדברים האחרים שעלינו לחדש.

When the war came in 1914 none of us were ready to improve upon the idea that it was War to End War; that if we could make ourselves hard sufficiently we might emerge from this war with our own way of World War, a change of the old order, and a

When the war came in 1914 none of us were ready to improve upon the idea that it was War to End War; that if we could make ourselves hard sufficiently we might emerge from this war with our own way of World War, a change of the old order, and a

החלק הפותח של מאמר וולס בסוגי כרוניקל, 1 בינואר 1939
הברזנו שאין לנו כל התנגדות לכך. האם התרבות שלנו לא היתה מספיק טובה עבור כולם?
כפי שאמר לי ג'וזף צ'ואט (Choat) בביקורי הראשון בארצות הברית ב-1906, ביחס לשיטפון המהגרים: "תנו להם לכולם להיכנס." מדוע להמשיך בהיבדלות הזאת?

אולם איננו יכולים לומר זאת עוד. החיים השתנו לפתע, ולבשו במהירות פנים מפהדות יותר. כך קרה לכולם, אבל ליהודי זה קרה מהר יותר. הדלתות בדרך להיטמעות נטרקו בפניו. הוא מגורש ממדינות שבהן חשב שהוא בטוח. הוא כבר אינו חופשי להימלט אל המדינות שסובלניות לאנשים מסוגו. גם הן מגבילות עכשיו את ההגירה או אוסרות אותה לחלוטין. הוא נמצא תחת איום ברור של ניסיון שיטתי להשמיד אותו - ולהשמיד אותו באופן ברוטלי ואכזרי.

ההחמרה העכשווית של הבעיה היהודית אינה, אני חוזר, אינה דבר לכשעצמו. זה חלק משינוי מהיר ומפחד אשר משתלט על כלל העניינים האנושיים, ואיננו מאמין שניתן לטפל בבעיה היהודית עצמה בדרך

ה.ג. וולס

תרבותית בעולם, שבו המרחקים מתבטלים והמתחים של החיים מתגברים באופן מפחיד, עומדים לפגוע בהם ראשונים ובאופן הקשה ביותר.

הם עומדים להיפגע בצורה קשה הרבה יותר מאשר נפגעו אי פעם בעבר.

אנו, הלא יהודים, עומדים לראות עכשיו ובשנים הבאות בניסיונות ובחוויות של היהודים חלק מהצפוי לנו ולילדינו בעתיד.

אם היהדות נרצחת ונשמדת

- דבר שנראה עכשיו סביר למדי -

זה יהיה רק שלב פתיחה לעידן של לוחמה, כיבוש והשמדה. אומה אחר אומה תורה יגיע. כך הדברים חייבים להיפתר ברמה הנוכחית של האידאולוגיות שלנו.

* * *

ייתכן בהחלט שהסיפור היהודי יסתיים בעיקור, בכפייה ובמוות. אולם אין כל סיבה שזה אכן יקרה. אין כל סיבה לכך גם בתוך התוקפנות, הרדיפה, הדלות והאומללות שבה בחרנו אנו לחיות. ייתכן שכל זה יופסק זמן רב לפני שהיהודים יוכרעו.

פשוט, אנו, המין שלנו, חסרים את הכוח לסיים את המהומה הזו. אנו נאחזים בשקרים שמחניפים לנו, באשליות, באיבה ובתועלת אנוכית.

המסורת המקובלת של היהודים היא במידה רבה שטות. הם אינם גזע "טהור" יותר מאשר הגרמנים או האנגלים או מה-100 אחוז אמריקנים.

מעולם לא היתה "הבטחה"; הם מעולם לא "גבחרו"; הטקסים המיוחדים שלהם, השבת שלהם, הפסח שלהם, לוח השנה המשובח, הן רק מוזרויות מסורתיות החסרות כיום משמעות לחלוטין.

אין דבר שימנע מהם מלהיות ולקיים יחסים הדדיים שוויוניים ומאושרים עם עמים אחרים, תרבותיים באותה מידה, אם רק העולם יוכל להיפטר מנטל הרעיונות שגורמים לדעות קדומות.

אנו זקוקים רק להעלאה סבירה ואפשרית של רמת החינוך בעולם כדי ש"הבעיה היהודית" תיעלם לחלוטין.

הדרך היחידה שבאמצעותה יוכלו היהודים והלא יהודים כאחד להיחלץ מהקטסטרופה האנושית הנוכחית היא אמנציפציה חינוכית מצפונית כלל-עולמית.

בספרים, באוניברסיטאות, במכללות, בבתי הספר, בעתונים, במחזות, באסיפות, אנו רוצים אמירת אמת מתמדת וחסרת פשרות ביחס למיתוסים הישנים המפלגים, משניאים ומכלים אותנו.

אנו רוצים לבצע השמדה גדולה של אמונות ישנות ושל קובלנות וטענות עתיקות, אם בכך נמנע השמדה גדולה של בני אדם.

אין זה יעיל לחלום על שיפור החיים האנושיים, החברתיים, והפוליטיים שאנו נוקטים בעקרונות הישנים והחביבים של ימי העגלה והסוס. כרגע אנו בעלי יכולת לטפל בבעיות שעומדות בפנינו בערך כמו הנהג שהדרך היחידה שהוא מכיר להתנעת המנוע של רכבו היא לומר לו "דיוו".

רבים מאתנו סמכו על המנטליות היהודית האקטיבית ועל הבנה יהודית ביהס לעולם שיתרמו תרומה משמעותית למשימה המנטלית העצומה הזו.

היו יהודים בעלי כושר דמיון עשיר, שהחשובים בהם לדעתי הם דיוויד לובין (Lubin), דישראלי, מרקס ואחרים, אשר התייחסו ברצינות לאפשרות קיומו של גזע עם שכחה עצמית, "קומץ מפוזר באומות רבות", ואשר מקדיש עצמו - אמנם עם תמורה - לשירות האנושות. אך התאכזבו.

אין עם בעולם שנדבק באופן כה המור כמו היהודים במגפת הלאומיות האי-רציונלית שהתפשטה במהירות בעולם מאז 1918.

הם התפרצו לארץ ערבית באופן ראוותני וגזעני ביותר. במקום ללמוד את השפה של ארצם המאומצת הם המציאו את העברית.

למעשה, הם התייחסו לתושבי פלשתינה כאל אנשים שאינם קיימים, למרות שאותם ערבים הם עם שמי טהור יותר מאשר היהודים עצמם.

לאומיות, כמו חיידק של מחלה, מפיצה את עצמה. היהודים ניפצו את המצאתו של לורנס, הלאומיות הערבית, והעלו אותה בלהבות. הם הוסיפו בעיה חדשה ומבוכה הולכת ומתגברת לבעיות של האימפריה הבריטית המתוחה ואולי גם המתפוררת.

* * *

בכל הדברים הללו היהודים עשו את אותם הדברים שבני עמים אחרים היו עושים באותן נסיבות - באותה רמה של חוסר נאורות שגובעת מהשפעתה של ההיסטוריה.

היהודים אינם יוצאי דופן; התנהגותם אופיינית. אנו כולנו הננו אנרגטיים ושונים וקשים זה לזה.

היהודים אינם העם היחיד שבניו חונכו להאמין שהם מיוחדים ונבחרים. הגרמנים, לדוגמה, יצרו את התיאוריה הנורדית שמקבילה לציונות.

גם הם, כך נראה, הם עם נבחר. גם הם חייבים בהרואיות כדי לשמור על עצמם טהורים.

אני מאמין שהתורה הנאצית הנוכחית למעשה, ובצורה שניתן לעקוב אחריה, היא הברית הישנה שהפכו אותה לפני ולפנים. זהו צעד אחד מהכנסייה הלוטרינית אל "הבית החום".

כשהייתי נער ספגתי הרבה רעל מהסוג הזה מספרו של ג'. ר. גרין (Green), "ההיסטוריה של העם האנגלי" בדמות ה"אנגלו-סקסונים". אני מכיר מצוין את קסמם הרעיל של ביטויים כמו "האנגלי של אלוהים" של מילטון.

רובה של ההיסטוריה, כפי שהיא וכמו שמלמדים אותה, היא המרצה רעילה של האפשרויות הסמויות הטמונות בחדש, בשנאה, בגאווה ובאלימות המונים, במסווה אנושי.

היהודים אינם כה מיוחדים, כפי שהם מאמינים, וכפי שגם לא יהודים רבים מאמינים. אולם נראה שהעונשים על אנוכיות גזעית

אלינור רוזוולט

כגזע ובאותה מידה גם כפלג דתי. פה ושם יש בקרבם מעטים שנראה ששכחו זאת. אולם כאשר זה קורה, לא רק בני עמם מזכירים להם את חוסר הנאמנות שלהם. אני עצמי שמעתי נוצרים רבים מעירים שהם מעריצים את היהודים הדבקים במנהגייהם הישנים, ואשר אינם מרשים לעצמם לשכוח לא את גזעם ולא את דתם.

אם זהו המצב, נראה לי שלא ניתן להסיר את האשמה לחלוטין מעל כתפי הלא יהודים. זה אולי נכון, שלעיתים היהודים לא התפזרו על פני שטח גדול דיו, כך שהם יוכלו להיות פחות מרוכזים כקבוצה גזעית. אולי הם לא ראו את כל ההודמנויות הפתוחות בפניהם לגוון את עיסוקיהם, וכתוצאה מכך הריכוז שלהם במקצועות מסוימים הביא באופן בלתי נמנע לתרעומת במקומות שבהם בולטת השכיחות הגבוהה שלהם. אני חושבת שעשוי להיות הסבר חלקי שמר וולס לא התייחס אליו, ושאותו אנו הנוצרים עשויים לא לחבב, אולם עלינו לכל הפחות להתמודד אתו במלוא הכנות. ההסבר עשוי להיות שגזעים מסוימים הפכו לפתע מודעים לגחיתות שלהם, וזה גרם להם להיות כה לא סובלניים היום.

מרגיזים אותנו

בארצות הברית, לדוגמה, אנשים רבים עשויים לומר שבקרב הרוב המכריע של היהודים הפחות משכילים ומהמשפחות הפחות טובות, ואפילו בקרב אלה מביניהם שהם מצליחים ושנהנים מיתרונות ההשכלה והתרבות, ישנם גיזונים או תכונות אופי מסוימות שמרגיזים אותנו. אולם אין זה מוביל לשנאה ולרדיפה, מפני שאנו חשים כך גם ביחס לאזרחים אחרים ואין לנו כל רצון להשמיד משהו מהם, מפני שאנו בטוחים עדיין בשוויון בינינו בתחרות. שמעתי אנשים רבים אומרים, שהם אף פעם אינם מרגישים נוח בחברת בני גזעים מהמזרח הרחוק, מפני שהם חשים שלעולם אינם יכולים להבין לגמרי את אופן המחשבה שלהם. שמעתי אנשים אומרים שהם אינם אוהבים לנסוע בגרמניה, מפני שהגברים הגרמנים הם לעיתים קרובות כה חסרי התחשבות בנוחות חבריהם לנטיעה, ונראה שלדעתם החשיבות שלהם מחייבת התעלמות מוחלטת מנוכחות כל אדם אחר. שמעתי אנשים אומרים שהם גילו בצרפת ובאיטליה לכלוך והרגלי חיים אשר הפכו את הביקור שלהם שם לבלתי נעים. למעשה, החיילים שלנו במהלך מלחמת העולם גילו שנוח להם יותר להיות בבתיים גרמניים על הריין מאשר בבתי חווה צרפתיים בקו החזית.

חיים בינינו אלפי יהודים שהם סופרים, פרופסורים, פילוסופים, עתונאים, מו"לים, מוכרי ספרים, אילי הון מתחום הקולנוע, בעלי הון מכל הסוגים, העשויים לתרום הרבה יותר מאשר הם תורמים עכשיו לשחרור ולהשכלה של האנושות - אם רק ישכחו את היותם יהודים ויזכרו שהם בני אדם. עתיד היהודים דומה לעתיד האירים, הסקוטים, הוולשים, האנגלים, הגרמנים והרוסים - אנושיות משותפת בתוך סדר עולמי אחד גדול ומגוון - או מוות.

ה.ג'. וולס טועה!

אלינור רוזוולט

בגיליון האחרון של ה"סנדיי כרוניקל" צייר מר ה. ג'. וולס תמונה של העתיד המחכה לכולנו. אם נרשה לסוג זה של אי סובלנות גזענית ודתית, השוטף את העולם היום ומבקש להמשיך בשמחה בדרך, התמונה ששורטטה היא קרוב לוודאי נכונה. אולם, האין הוא תורם, ולו במעט, לחסר הזה באמירת אמת בכך שהוא מטיל חלק כה גדול מהאשמה במצב הנוכחי על כתפיהם של אותם יהודים אשר תמיד דואגים לבני גזעם? עמדה זו שלהם נראית לי מובנת לחלוטין כאשר אנו מסתכלים אחורה בהיסטוריה ומבינים שתמיד, מסיבה זו או אחרת, העמים שבתוכם חיו היהודים גרמו להם להישאר גזע נפרד פחות או יותר. הגבלות אינן דבר חדש ליהודים. במשך שנים רבות חיו באזורים מוגבלים ותחת חוקים מגבילים. נאסר עליהם לעבוד במקצועות מסוימים ובתחומים מסוימים.

אנו נוהגים לחשוב שהם נהנו בימי הביניים להיות מלווים בריבית, אולם אני תוהה אם לא היה זה עיסוק שנכפה עליהם.

ככל שחלפו השנים, רובן של ההגבלות בוטלו, אולם ההיטמעות היא תהליך איטי, במיוחד במקומות שבהם מעורב עם גאה, אבל, כיום אנו רואים במדינות מסוימות חזרה לגישה של ימי הביניים.

אינני חושבת שהדבר נובע אך ורק ממה שהעם היהודי עשה.

חלק מידידי אומרים בפה מלא, כפי שעושה זאת מר וולס, שהבעיה האמיתית עם העם היהודי היא, שהם לעולם אינם מרשים לעצמם להשתייך באמת לעם שבתוכם הם גרים; הם תמיד נשארים עם בתוך עם.

מצד שני, מאשימים אותם על כך שהם פטריטיים בצורה יותר מדי ראוותנית ועל כך שהם משתדלים להתבלט כאזרחים של אומה זו או אחרת.

הדת איננה מנוגדת

זו אינה הדת שלהם שהיא מנוגדת לשלנו, ועדיין אנו חייבים להכיר בכך שהדת שלהם היא ששומרת עליהם כגזע. ישנם עמים בעולם אשר הם שמיים טהורים יותר מאשר היהודים, אולם נראה שהדת שלהם היא שיצרה אצלם את המודעות לעצמם

THE JEWS

H. G. WELLS

is Wrong!

THE picture which Mr. H. G. Wells drew in last week's "Sunday Chronicle" of the future that awaits us all, if we allow the kind of racial and religious intolerance which is sweeping the world to-day to keep merrily on its way, is probably a true picture.

But is he not aiding that lack of truthfulness just a little by putting so much of the blame for the present situation on the shoulders of those Jews who are always conscious of their own race?

This attitude on their part seems to me to be perfectly understandable as we look back in history and realise that always, for one reason or another, the people among whom the Jews have lived have kept them more or less a race apart.

Problems are not new to the Jews. For many years they lived in restricted areas and under restrictive laws. They were barred from certain professions and from certain businesses.

We have come to think that they enjoyed being moneylenders in the Middle Ages, but I wonder if it was not forced upon them.

As the years have gone on, most of the restrictions have been wiped out, but assimilation is a slow process, particularly where a proud people is concerned, and to-day we are seeing in some countries a return to the attitude of the Middle Ages.

saying, as does Mr. Wells, that the real trouble with the Jewish people is that they never allow themselves really to belong to any people among whom they live; they always remain a nation within a nation.

On the other hand, they are accused of being too ostentatiously patriotic and of pushing themselves forward as nationals of this or that nation.

Religion Not Opposed

IT is not their religion which is opposed, and yet one must recognise that it is their religion which keeps them a race.

There are people in the world who are more purely Semitic than they are, but it is their religion which seems to have made them conscious of themselves as a race as well as a religious sect.

Here and there a few of them will seem to forget it, but when they do, it is not their own race only which reminds them of their disloyalty, for I have heard many Christians remark that they admired those Jews who adhered to the old customs and did not allow themselves to forget either their race or their religion.

This being the case, the blame, it seems to me, cannot be entirely

By Mrs.

ROOSEVELT

"The Jews must drop their aggressive nationalism. Let them forget they are Jews and remember that they are men," said H. G. Wells in his article in last week's "Sunday Chronicle."

well educated and less well born Jews, and even among those who have been successful and who have the advantages of education and culture, there are certain mannerisms or traits of character which rub us the wrong way.

תגובתה של אלינור רוזוולט, סנדיי כרוניקל, 8 בינואר 1939

והדרגתית, עם צדק והגינות כלפי כל הקבוצות הגזעיות שהיות יחד במדינות השונות, או שזה יכול להיות חוסר צדק, שנאה ומוות. נראה לי שעתידם של היהודים קשור, כמו שהיה תמיד, בעתיד כל הגזעים בעולם. אם הם יושמדו, אנו נושמד במקדם או במאוחר. בזאת מר וולס ואני מסכימים.

סוף דבר: אבותיהם הרוחניים של הפוסט ציונים שלמה אהרונסון

לקשר שבין אנטישמיות לאנטי ציונות יש שורשים היסטוריים עמוקים, דווקא בבריטניה. ולכן אין זה מפתיע כי פוסט ציונים בני ימינו שנתחנכו בבריטניה אימצו כמה מן הטענות האנטי ציוניים שנפוצים בגלגולים שונים בקרב אינטלקטואלים שם, ואף כמה מתשתיותיהם האנטישמיות. ייחודה של האנטישמיות והאנטי ציונות הבריטית הוא בתשתיתה ה"מתקדמת" דווקא. לא רק חוגים שמרניים ורבים מבני האריסטוקרטיה הבריטית היו גזענים בדעות קדומות כלפי יהודים. דווקא דוברי החוגים הפרוגרסיביים ביותר פיתחו טענות אנטישמיות ואנטי ציוניים בלולים זה בזה שהתמירו והלכו דווקא לאחור עלייתו של היטלר לשלטון, והגיעו לשיאם בעת השואה.

ה. ג'י. וולס, סופר והוגה בריטי רב השפעה בזמנו שנשכח לאחר

הפתח הסודי

קיים פחד סודי שהעם היהודי הוא חזק ומוכשר יותר מאשר אלה שעדיין מדכאים אותו בהפעלים עליו את כוחם הפיזי העדיף.

אני מאמינה כי האומות, אשר אינן רודפות יהודים, מוגנות על ידי הביטחון בעצמן וההרגשה שהן עדיין יכולות להגן על עצמן ועל מקומן בעולם.

לכן אני נאלצת להגיע למסקנה שהעם היהודי, למרות שבניו עשויים להיות אחראים חלקית למצב הנוכחי, אינו אחראי באותה מידה כמו הגזעים האחרים, שצריכים לבחון את עצמם ולהתמודד עם הפחדים שלהם.

אני חושבת שהאגשים באירופה כמו האנשים בארצות הברית דחפו את הגזע היהודי אל הציונות ופולשתניה ואל העמדות הלאומיות שלהם. מכיוון שאנו נושאים באחריות הכבדה הזאת, אני חושבת שמתפקידנו לשחרר עצמנו מהפחדים שלנו ולהרגיש שבאמצעות החוק אנו יכולים לגרום לממשלות השונות שלנו להשיג את המטרות שאליהן אנו שואפים.

אם העריצות והפחד שבתוכנו ינצחו, אנו נחשוף את התאווה לרדיפת הזר. את הערמומיות ואת האנוכיות לשם הגנה עצמית. ובכך נחזק את השנאה הדתית והגזעית.

מול מה שניצב לעומתנו כיום, היהודי הוא כמעט חסר כל כוח. מה שצופן העתיד תלוי כמעט לחלוטין במהלכיהם של הלא יהודים. זה יכול להיות שיתוף פעולה, עזרה הדדית, היטמעות איטית

והשמדה, "שהיהודים עצמם תרמו לו בהתנהגותם הלאומנית, עמוסת השנאה וזרעת המדנים בעולם כולו. יתר על כן, השמדת היהודים תיחשב למוצדקת בעיני עמים הרבה, ובכך ייוצר תקדים שיצדיק גם את השמדתם של עמים אחרים שלא חטאו בידי הנאצים - תלמידיהם של היהודים.

קרבה משוקצת זו בין הקרבן לרוצח היתה מקובלת על אישים ניאור מרקסיטיים יהודים בתקופת מלחמת העולם השנייה כמו הרברט מרקוזה ופרנץ נוימן, מהם שברחו מגרמניה מולדתם ושימשו מומחים ויועצים לענייניה במערב. נוימן, יהודי למחצה ששימש ראש הדסק הגרמני בסוכנות הביון האמריקנית בשיא תקופת השואה, אף יעץ לממונים עליו להמנע מאזכור השואה בפי מנהיגי המערב. זאת, משום שהדבר יצדיק את טענת הנאצים כי מדובר ב"מלחמה יהודית", וכי השמדת היהודים - המקובלת לכשעצמה על הגרמנים - אינה אלא "ראש חץ" שיצדיק השמדתם של אחרים, ברוח נבואותיו של ה. ג. וולס. עצה זו נתקבלה, והיתה אחת הסיבות להתעלמות המוחלטת של מנהיגי המערב מגורלם של היהודים בשואה, למרות ביקורתה של אלינור רוזוולט על וולס לפני השואה.

המשותף לוולס, למרקוזה ולנוימן בשעתם - הגם שהשואה סכרה את פיותיהם בסופו של דבר - ולפוסט ציונים של ימינו, הוא עמדה רדיקלית, "אוניברסליסטית", אנטישמית, ואנטי ציונית מכללא. אלא שוולס לפחות לא היה יהודי ובוודאי לא ישראלי. ואולם נמצאו להם יורשים במקומותינו, ובפיהם טענות על הפיכת השואה למצפונה של ישראל, ועל היעדר נכונות בקרב הנהגת היישוב לפעול להצלת יהודי אירופה מן השואה, בשעה שמי שהכביד על ההצלה היו דווקא אבותיהם הרותניים, ובהם ה. ג. וולס וחבריו.

מאמר זה בנוי בעיקרו על מחקריהם של:

Bryan Cheyette, *Construction of 'The Jew' in English Literature and Society, Racial Interpretations, 1875-1945*, Cambridge paperback, 1995.

Tony Kushner, *The Persistence of Prejudice, Antisemitism in British Society During the Second World War*, Manchester and New York, 1989.

מלחמת העולם השנייה, צץ ועלה מחדש לפני שנים אחדות, ככל הנראה בשל השקפותיו האנטישמיות והאנטי ציוניות. וולס היה תערובת מזוהה של הלכי רוח אופייניים לחוג בתקופה שלפני מלחמת העולם השנייה, שמעריציו בני ימינו לא היו רוצים להיזכר בהם. בדומה להם היה וולס "אוניברסליסט", שחתר לבטל את האומות, את הלאומים, את המדינה הלאומית ואת הפוליטיקה המסורתית, את הדתות ואת הקפיטליזם הלאומי - ולהחליפם בסוציאליזם ובממשלה עולמית. ובדומה ליורשיו בני ימינו הוא ראה ביהדות - לא רק בציונות - ביטוי של פרטיקולריזם, של הסתגרות, של טענה נתעבת ל"בהירה", של התנשאות ושל זלזול באחרים ובזכויותיהם. בה בעת נתפס וולס למדע השבחת הגזע, שהיה גפון במערב בראשית המאה שעברה, ואף דיבר על הצורך ב"רציונליזציה" של החיים על ידי שימוש בתווך הדרוויני הוולגרי כדי להיפטור - גם בכוח - מן האלמנטים המפגרים, הטפיליים, הגופלים למעמסה על החברה, חזון זה, שהוגשם בידי היטלר על פי דרכו, לא היה זר לת. ג. וולס על פי דרכו שלו.

בעת ובעונה אחת הסביר וולס את הנאציזם במונחים אנטישמיים ואנטי ציוניים כדלקמן: "אני מאמין שהתורה הנאצית הנוכחית היא למעשה, ובאופן שניתן לעקוב אחריו, הברית הישנה (התנ"ך) שעשו בה שימוש לעומקה." כלומר - הנאציזם הוא בבואת ראי של דת משה הבלתי הומנית והגזענית, ותגובה גרמנית מובנת, כפי שהתבטא וולס במקום אחר, על ההתגרות היהודית המתבדלת והמתנשאת כלפי עמים אחרים. באופן דומה התבטאו באותה העת משכילים אנגלים ואיריים כמו ג'ורג' ברנרד שאו וג'ורג' אורוול.

ה. ג. וולס המחיש את ביקורתו על היהדות בדברו על מעללי הציונים כדלקמן: "הם התפרצו לארץ ערבית באופן ראוותני וגזעני ביותר. במקום ללמוד את השפה של ארצם הם המציאו את העברית. למעשה, הם התייחסו לתושבי פלשתינה כמו לאנשים שאינם קיימים, למרות שאותם ערבים הם עם שמי טהור יותר מאשר היהודים עצמם." וולס היה אפוא אחד מאבותיה של התורה הנפוצה כיום בפיהם של מחברים פוסט ציונים כגון ד"ר אילן פפה, מורחן מאוניברסיטת חיפה, וד"ר עידית זרטל מן המרכז הבינתחומי בהרצליה, ואף היה מאבות ה"אוניברסליזציה" של השואה באמרו, כי "אם היהדות נרצחת ונשמדת... זה יהיה רק שלב פתיחה של עידן של לוחמה, כיבוש